

रोजरी वाणिज्य आनी कला महाविद्यालय,
नावेली, साश्ट, गोंय

साहित्यछंद

कोंकणी विभाग

2021 - 22

साहित्यछंद

(विद्यार्थ्यांच्या साहित्यीक गुणांक वाव दिवपी वर्सुकी अंक)

2021 - 22

कोंकणीविभाग, रोजरीवाणिज्यआनीकलामहाविद्यालय,
नावेली, साश्ट-गोंय

साहित्यछंद

(विद्यार्थ्यांच्या साहित्यीक गुणांक वाव दिवपी वर्सुकी अंक)

संपादकीय मंडळ:

डॉ. हॅलीक एम् बर्रेटो

सा. प्रा. डॉ. डॅनीस वाझ

प्रकाशन क्र. 08

वर्स: 2022

उजवाडावपी:

डॉ. हॅलीक एम् बर्रेटो

रोजरी वाणिज्य आनी कला महाविद्यालय,

नावेली गोंय.

छापणावळ:

न्यू एज प्रिंटर्स

वेर्णा, गोंय.

मांडावळ

1. कार्यकारी प्राचार्यांचे वतीन

2. विभागाचे वतीन

3. आमचो विभाग कितें म्हणटा?

4. साहित्य विभाग

5. आमी नाटक केलें

भियेवपाची गरज आसाआरांशा कुलासो

6. काव्य रकरक

डबल ट्रेकिंगबॅवली फेर्नाडीस

म्हजें व्हडलें दायजबॅवली फेर्नाडीस

सपना म्हाका कित्याक पडता?बॅवली फेर्नाडीस

गोंय हें गोंयकारांचेंबॅवली फेर्नाडीस

आसप्राची शिरोडकर

यादीरूजुला रायकर

हांस्तें हांस्तें मूखरूजुला रायकर

रडकुरें रडकुरें शें मन जालारूजुला रायकर

7. विचार मंथन

गोंयगोंयकारपणराणी कामत

8. कथा रुपणें

चित्रावैभव माजाळीकार

9. सोदांगण

लग्नाच्या सुवाळ्यांत गायिल्ल्यो होव्योरविना शिरोडकर

कार्यकारी प्राचार्यांचे वतीन.....

कोविड महामारीन शिक्षणीक पद्धत/तंत्र सदांकाळ बदलून उडयल्यान, वर्गांत शिकोवपाची परंपरीक पद्धत, ऑनलायन जाल्या. प्रत्यक्षान वर्गांत येवपाचीं दारां विद्यार्थ्यांखातीर बंद जाल्यांत. अशें जाल्यान, महाविद्यालयांत गरीब विद्यार्थ्यांचें शिक्षण आयज अपूर्ण जालां. तसोच, तांचेर अन्याय जाला अशें दिसता. भारतांत, शाळेंत तशेंच महाविद्यालयांत वचपी विद्यार्थ्यांचो आंकडो देंवचो न्हय म्हण, सरकारान तांचे खातीर फुकट इन्टर्नेटाची सुविधा उपलब्ध केला. तशेंच विद्यार्थ्यां खातीर ऑनलायन क्लासीस रेडियो आनी टि.वी. ह्या माध्यमांचेर रिकोर्ड करून व्याख्यानां दिवपाचो यत्न केला. ह्या संवसारांतली, ही पिडा नपयत जावपाची लक्षणां लेगीत दिसनात. त्या खातीर शिक्षकांनी ह्या ऑनलायन संकरीत प्रथे कडेन एकरूप जावन, एक नवें साधन कशें घेवन सामान्य सभावीकपणान वावुरपाची गरज आसा.

ह्या 'साहित्यछंद' पत्रा वरवीं कोंकणी विभागान २०२१-२०२२ ह्या शिक्षणीक वर्साक घडोवन हाडिल्ल्या कार्यावळींची म्हायती आसा. ह्या पत्रांत मनभुलोवणे लेख, विद्यार्थ्यांनीं बरयिल्ल्यो कविता आनी नाटकुलें आस्पाविल्लें आसा. हांव आस बाळगीतां, हें पत्र वाचतल्यांच्या मनाचेर परिणाम केल्या बगर रावचो ना.

म्हजे दिनवास संपादकीय मंडळाक, विद्यार्थ्यांक तशेंच विभागाक आदार दिवप्यांक. आपल्या उत्कृष्ट वावरा वरवीं ही खिस्त, ह्या महामारीच्या वेळार उजवाडाक हाडली.

डॉ. हॅलीक मा. बारेटो
कार्यकारी प्राचार्यांचो

विभागाचे वतीन...

“Education is not preparation for life, Education is life itself.” अशें जोन डॅवी हे शिक्षण शास्त्र्यान म्हणटा. रोजरी महाविद्यालाचो कोंकणी विभाग दर वर्सा अश्यो कितल्योशोच मनभुलोवण्यो कार्यावळी विद्यार्थ्यां खातीर घडोवन हाडटा. शिक्षणाच्या माध्यमांतल्यान विद्यार्थ्यांक समाज घोडेवपाक आदार करता. तांचे सृजन कलेक वाव दिता आनी ह्या देशाचो एक बरो विचारवंत घडोवन समाजाक दिवपाचो यत्न करता.

फाटलीं कितलींशींच वर्सां कोंकणी विभाग साहित्यछंद हें पत्र उडवाडाक हाडटा. ह्या पत्रांत कोंकणी विभागांतल्या विद्यार्थ्यांचें साहित्य तशेंच विभागाच्या कार्यावळीचो अहवाल उजवाडाक हाडटा. कोविडाचे मारामारीक लागून विद्यार्थी एका मेका पासून पयस जरी उरले, तरी आसतना तांणी आपलें साहित्य सृजन कलेक मरूंक दिल्ली ना. हें विद्यार्थ्यांचें कोंकणी भाशे कडेन जोडील्लें जैत अशें आमी म्हणू येता.

दर वर्सा एक तरी विद्यार्थी सृजन मनाचो जावन फुलचो असो ह्या विभागोचो हेतू आसा. कोंकणी ही आमची आवयभास, म्हणटकच तिका फुलोवप आनी मानाच्या पाटार बसोवप म्हणल्यार अभिमानाची गजाल आसा. हो अभिमान विद्यार्थ्यांच्या हातांतल्यान घडप म्हणल्यारच कोंकणी विभागाचें यश आसा.

विभाग, शिक्षणाच्या माध्यमांतल्यान कोंकणी विद्यार्थ्यांच्या काळजांत कोंकणी विशीं बीं किल्लोवपाचो यत्न करता. कितलेशेच फावटी विभाग ह्या कार्याक यशस्वीय थारला. ते खातीर कोंकणी विभागाचे शिक्षकांक परबीं भेटयतां.

डॉ. डॅनीस वाज
कोंकणी विभाग

वर्सुकी अव्हाल

शिक्षणीक वर्स २०२१-२२

कोंकणी विभागान २०२१-२२ ह्या शिक्षणीक वर्साक सकयल दिल्ल्यो कार्यावळी घडोवन हाडल्यात.

विभागाच्यो भसका

१. कोंकणी विभागाची, शिक्षणीक वर्साची पयली भसका १८ सेप्टेंबर २०२१, ह्या दिसाक जाली.
२. विभागाची दुसरी भसका मार्चाच्या २८, २०२२ ह्या दिसाक दुसऱ्या, चोवथ्या आनी सव्या सत्रांच्या पेपरांची वाटणी करूंक जाल्ली.
३. २० मे २०२२, ह्या दिसाक गोंय विद्यापीठाच्या सुचोवणे प्रमाण २०% अभ्यासक्रमांतल्यान कितें काडचें हाचे विशीं भासाभास करूंक भसका.
४. १५ जून २०२२ ह्या दिसाक नव्या शिक्षणीक वर्साक कार्यावळी घडोवन हाडपा खातीर विभागाची भसका जाली.

विभागाच्यो कार्यावळी

कार्यावळी

१. ऑक्टोबर म्हयन्यांत विभागान 'युवा कविंचो मेळावो' नांवाची कार्यावळ घडोवन हाडली. ह्या कार्यावळीक फा. मायरन बर्रेटो आनी रघुवीर देसाय हाजीर आशिल्ले.
२. कोंकणी विभागान, चंद्र प्रकाशन हांच्या जोड पावलान फा. मायरन बर्रेटो हांचो 'ताळो' नांवांच्या पुस्तकाचो विमोचन सुवाळो १७ डिसेंबर २०२१ ह्या दिसाक घडोवन हाडलो. ह्या कार्यावळीक श्री. दत्ता दामोदर नायक, श्री. विन्सी कुवादुश दाल्गाद कोंकणी अकादेमीचो अध्यक्ष, कोंकणी भाशा मंडळ, मडगांव - अध्यक्ष श्रीमती.

अन्वेषा सिंगबाळ, लेखक आनी पुस्तक परिक्षण करपी श्री. विशाल सिनाय खांडेपारकार, महाविद्यालयाचे प्रशासक फा. ग्राब्रियल कुतिन्हो आनी महाविद्यालयाचे कार्यकारी प्राचार्य डॉ. हेलीक बरेंटो उपस्थित आशिल्ले. वट्ट ५० भुरगीं हे कार्यावळीक हाजीर आशिल्लीं.

३. कोंकणी ही स्वतंत्र भास म्हण केंद्र साहित्य अकादेमीन २६ फेब्रुवारी १९७५ मान्य केल्या. ह्या दिसाचें जैत मनोवपाक, कोंकणी विभान 'कोंकणी आमची आवय भास' ह्या माथाळ्या खाला एक कविता रचून महाविद्यालयाच्या YouTube चैनलाचेर घातल्या. हे कवितेचें लेखन आनी सादरीकरण वैभव माझाळीकार तिसरें वर्स कला शाकेंतल्या विद्यार्थ्यांन केलां.
४. मार्चाच्या १९ वेर, २०२२ वर्सा, कोंकणी विभागान रोजरी एलुमिनाय फॅमिली (RAF) हांच्या जोडपावलान तिसरें वर्स कला शाकेच्या कोंकणी विभागाच्या विद्यार्थ्यांक 'करियर प्लेनींग फॉर कोंकणी स्टूडन्ट इन ड फिल्ड ऑफ एडुकेशन' हाचेर व्याख्यान घडोवन हाडलें. ह्या व्याख्यानांत श्रीमती. रिया बेंगलोरकार हिणें उलोवप केलें.
५. ९ एप्रील २०२२, कोंकणी विभागान संवसारीक 'कोंकणी दीस' मनयलो. सकाळच्या वेळार विभागाच्या विद्यार्थ्यांनीं घुमट वाजोवन कार्यावळीचो आरंभ केलो. ताच्या उपरांत परंपारीक खाणांचे मांड घालून ते विकरेख दवरिल्ले उपरांत कोंकणी गितां, लोकनाच आनी रस्तोनाटय सादर केलें. विद्यार्थ्यांनीं परंपारीक वेश-भुशा घालून कोंकणी दिसाक सोबा हाडली. कार्यावळ सोपतकच महाविद्यालयाच्या कॅन्टिनांत विद्यार्थ्यां खातीर पारंपारीक रितीन जवणाचें आयोजन केल्लें.
६. दुसरें वर्स कला शाकेच्या विद्यार्थ्यांक फिल्म आस्वादन पेपरा खातीर 'GANG' कोंकणी फिल्माचें ०१ मे २०२२, ह्या दिसाक चित्रीकरण दाखलें.
७. कोंकणी विभागान तिसरें वर्स कला, कोंकणी विद्यार्थ्यांक GU-ART प्रवेश परिक्षे खातीर १५ दिसांचें तयार सत्र दवरिल्लें. हें सत्र ०२ मे २०२२ तें २१ मे २०२२ मेरेन सांजेच्या ०२:०० तें ०४:०० वरांचेर जालें.

८. कोंकणीविभागान 'काव्यसूर' कार्यावळ ९ मार्च २०२२ ह्या दिसा घडोवन हाडली. हे कार्यावळींतल्यान विद्यार्थ्यांची सृजन कला सादर करपाच्या निमतान घडोवन हाडिल्ली. हें कार्यावळीक तिसरें वर्स कला शाकेचें विद्यार्थी कक्षा नायक हाणें पांच कवितांचेर चाल बसोवन गीत स्वरुपांत हाडल्यो.
९. दुसरें वर्स कला शाकेच्या विद्यार्थ्यांक पळोवन-शिकपाची (Audio- Visual Learning) कार्यावळ आयोजीत केल्ली. हे कार्यावळींत ट्रेजेडी किंग मारियो मिनेझेस हांचो 'Thank You' तियात्र मडगांव रविन्द्र भवन, मडगांव हांगासर १२ मे २०२२ ह्या दिसाक दाखयलो.

विद्यार्थ्यांचें कार्यावळींत योगदान

१. सरकारी महाविद्यालय पेडणें, गोंय विद्यापीठ हांच्या जोडपावलान उंच शिक्षण संचालनालय पणजी गोंय हाणें 'अक्षर महाबळेश्वर' हो दोन दिसांचो परिसंवाद घडोवन हाडलो. ह्या परिसंवादांत १ शिक्षक आनी ११ विद्यार्थ्यांनी वांटो घेतिल्लो.
२. वि. एम. सालगांवकार लॉ कॉलेज हांच्या जोडपावलान कोंकणी भाशा मंडळान अॅड. अरुण सिंगबाळ यादस्तीक प्रस्नमाची सर्त मार्च म्हयन्याच्या १८वेर २०२२ दिसाक घडोवन हाडली. हे सर्तींत चार विद्यार्थ्यांनी भाग घेतिल्लो.
३. गोवा कोंकणी अकादेमी, पणजी आनी विद्या प्रबोधिनी वाणिज्य, संगणक आनी वेवस्थापन महाविद्यालय, पर्वरी-गोंय हांणी २१ वें युवा कोंकणी साहित्य संमेलन २६ आनी २७ मार्च २०२२ ह्या दिसांनी घडोवन हाडलें. ह्या संमेलनाक णव विद्यार्थ्यांनी वांटो घेतिल्लो.
४. ३१ मार्च २०२२ ह्या दिसाक, कोंकणी अभ्यास मंडळ, एम.ए. कोंकणी विभाग, सरकारी महाविद्यालय, केपें - गोंय घडोवन हाडिल्ल्या स. रमेश वेळुसकार यादस्तीक आंतर महाविद्यालयीन कोंकणी कविता सर्तींत दोन विद्यार्थी हाजीर आशिल्ले.
५. सरकारी कला, विज्ञान आनी वाणिज्य महाविद्यालय, केपें-गोंय, कोंकणी विभागान एका दिसाचो राज्यस्तरीय परिसंवाद 'गोंयची लोकसंस्कृताय: संवर्धन आनी जतनाय'ह्या

माताळ्या खाला घडोवन हाडिल्ल्या परिसंवादांत एक शिक्षक आनी दोन विद्यार्थ्यांनी वाटो घेतलो.

६. २७ एप्रिल २०२२, ह्या दिसाक पी. ई. एस्. सि. नायक कला आनी विज्ञान महाविद्यालयांत कोंकणी विभागा अंतर्गत वण्टीपत्रक सर्त घडोवन हाडली. हे सर्तींत तिसरें वर्स कला शाकेंतलीं मेझी कार्नेरो आनी क्लॅरी सिक्वेरा, दुसरें वर्स कला शाकेंतल्यान जॅनिशा ट्रावासो आनी पयलें वर्स कला शाकेंतलें शारुफा फेर्नांडीस हांच्यांनी वांटो घेवन पयलो इमान जोडलो.
७. सी. ई. एस्. कला आनी वाणिज्य महाविद्यालयांतल्या संगम साहित्यीक मंडळ आनी विद्यार्थी मंडळान नाट्यरंग ३० एप्रिल २०२२ ह्या दिसाक आंतर महाविद्यालय नाटक वाचन सर्त घडोवन हाडिल्ली. हे सर्तींत ४ विद्यार्थ्यांनी वांटो घेतिल्लो.

अभ्यास भोंवडी

१. एका दिसाची तिसरें वर्स कला शाकेंतल्या विद्यार्थ्यांक KOD 102, भासविज्ञानाची वळख ह्या अभ्यास क्रमांतल्या पेपरा संबंदान अभ्यास भोंवडी केली. ही अभ्यास भोंवडी नोव्हेंबराचे २१ वेर २०२१ दिसाक केली. हे भोंवडेंत ३ शिक्षक आनी १८ विद्यार्थी हाजीर आसलीं.
२. कोंकणी विभागान अभ्यास क्रमांत आस्पाविल्ल्या इतिहास पेपरा संबंदान मंगळूर एक अभ्यास भोंवडी १ एप्रिल ते ३ एप्रिल २०२२ मेरेन केली. हे भोंवडेंत ४ शिक्षकां आनी १५ विद्यार्थी आशिल्लीं.
३. काणकोण वाठारांत, एड्वेंचर बेज लर्निंग (Adventure base learning) ह्या नदरेन तिसरें वर्स कला शाकेंतल्या विद्यार्थ्यांक एका दिसाची अभ्यास भोंवडी केली. ही अभ्यास भोंवडी २३ आनी २४ एप्रिल दिसाक जाली. हे भोंवडेंत ४ शिक्षकां आनी १८ विद्यार्थी हाजीर आसलीं.
४. एका दिसाची पयलें वर्स कला शाकेंतल्या विद्यार्थ्यांक KOC 102, कोंकणी कथा: आस्वादन आनी निर्मिती ह्या अभ्यास क्रमांतल्या पेपरा संबंदान अभ्यास भोंवडी केली. ही अभ्यास

भोंवडी अर्वळे, पांडवा केव्स, अर्वळे वॉटरफॉल आनी मयें लेक हांगासर भोंवडी केली. ही भोंवडी मे म्हयन्याच्या ८ तारकेक केली. हे भोंवडेंत ४ शिक्षकां आनी ७० विद्यार्थी हाजीर आसलीं.

२०२१-२२ शिक्षणीक वर्साक शिक्षकांचें योगदान

डॉ. डॅनीस वाझ

१. वेपार वेवस्था कायदो विभाग आनी संगणक विभाग, रोजरी वाणिज्य आनी कला महाविद्यालय, नांवेली, हाणें डिसेंबराचे २० तारकेक 'Cyber Crime and Cyber Security in India' एका दिसाच्या वेबिनार घडोवन हाडिल्लो तातूंत वांटो घेतला.
२. भारत सरकार, वाणिज्य आनी कारकानो मंत्रीमंडळ, डिपार्टमेंट फॉर प्रोमोशन ऑफ इन्डस्ट्री ऐण्ड इन्टर्नल ट्रेड, ऑफीस ऑफ ड कन्ट्रोलर जेनिरल ऑप पेटन्ट्स, डिझायन्स ऐण्ड ट्रेड मार्क्स हांणी 'National Intellectual property Awareness Mission' एका दिसाचो २० डिसेंबर २०२१ ह्या दिसाक वेबिनार केल्लो तातूंत वांटो घेतला.
३. जी. एच. जी. खालसा शिक्षण महाविद्यालय, गुरूसार सधार, लुदियाना हाणें घडोवन हाडिल्ल्या 'Qualitative Initiatives and Best Practices in Higher Education Institutions' दोन दिसांच्या परिसंवादांत वांटो घेतला.
४. डिसेंब्राचे २९ वेर करमह एडुफ्युचर लर्निंग हाणें 'NAAC Accreditation in Lines with New Education Policy 2021' वेबिनार घडोवन हाडिल्लो तातूंत वांटो घेतला.
५. एक्सेल इनजिन्यरींग कॉलेज हाणें २५ जानेवरी २०२२ ह्या दिसाक एका दिसाचो आंतरराष्ट्रीय वेबिनार 'ASEAN Government Initiative in Managing COVID-19' ह्या माथाळ्या खाला घडोवन हाडिल्लो तातूंत वांटो घेतला.
६. इन्स्टिट्यूट फॉर एकेडेमीक एक्सीलन्स हांच्या जोडपावलान कॉलिजियेट एडुकेशन अण्ड टेक्निकल एडुकेशन डिपार्टमेंट, तेलंगना सरकार हाणें ०५ आनी ०६ जानेवरी २०२२ ह्या दिसाक 'NIRF India Ranking – 2022 for Higher Educational Institutions' दोन दिसांचो वेबिनार घडोवन हाडिल्लो तातूंत वांटो घेतला.

७. Sharing Experience of the NAAC Accreditation Process: Affiliated Colleges with Grade A+/A++ in NAAC' ह्या माथाळ्या खाला सानतान धर्मा महाविद्याल, आंबला कांत हाणें २४ जुलय २०२२ ह्या दिसाक एका दिसाचो वेबिनार घडोवन हाडिल्लो तातूंत वांटो घेतला.
८. इन्स्टिट्यूटऑफ लायफलॉग लर्निंग, दिल्ली विद्यापीठ हांच्या जोडपावलान महात्मा हनंसराज डिवलोपमेण्ट हनंसराज कॉलेज, देल्ली विद्यापीठान 'NEP 2020: Delhi University Undergraduate Curriculum Framework 2022' एका दिसाचो वेबिनार घडोवन हाडिल्लो तातूंत वांटो घेतला.
९. निर्मला मेमोरियल फावुंडेशन वाणिज्य आनी विज्ञान महाविद्यालय, कानदिवली, मुंबय हाणें बी.ए.एम.एम.सी विभागाच्या जोडपावलान 'Let's Learn How to Become a Film Critic', घडोवन हाडिल्ल्या वेबिनारांत वांटो घेतला.
१०. सरकारी एस. आर. आर आनी सी. वि. आर डिग्री महाविद्यालयआंध्रा प्रदेशांत ५ फेब्रुवारी २०२२ ह्या दिसाक 'Research Methodologies of Contemporary Times: Exploring English Language, Literature and Teaching', एका दिसाचो आंतरराष्ट्रीय वेबिनार घडोवन हाडिल्लो तातूंत वांटो घेतला.

सॅन्सिको डायस

१. सा. प्राध्यापक सॅन्सिको डायस हाणें मार्च १४, २०२२ ह्या दिसाक गोंय विद्यापीठांतल्या कोंकणी विभागान घडोवन हाडिल्ल्या एका दिसाच्या 'उच्च शिक्षणांत कोंकणीचें अध्यापन: एक परिचर्चा' वांटो घेतलो.
२. रोजरी वाणिज्य आनी कला महाविद्यालयांतल्या ग्रंथालय विभागान 'How to select the Right Journals for Research from the UGC CARE List', २८ फेब्रुवारी २०२२ दिसाक राष्ट्रीय परिसंवाद घडोवन हाडिल्लो तातूंत वांटो घेतला.
३. पिट. पुरणानंद तिवारी सरकारी डिग्री महाविद्यालयांतल्या इतिहास विभागान २४ ते ३० एप्रिल २०२२ मेरेन 'Various Dimensions of Indian History' हो ऑनलायन इतिहासीक वॅब सिरीस घडोवन हाडिल्लो तातूंत वांटो घेतलो.

४. सत्यभामा इन्सटिट्यूट ऑफ सायन्स ऑण्ड टेक्नालजी महाविद्यालयांतल्या संगणक विज्ञान आनी यंत्रविद्या विभागान 'Agile and Scrum methodologies in Cloud Computing' आंतरराष्ट्रीय परिसंवाद ११ मार्च ते १६ मार्च २०२२ मेरेन घडोवन हाडिल्लो तातूंत वांटो घेतला.
५. पी.एस.जी कला आनी विज्ञान महाविद्यालयांतल्या वाणिज्य विभागांतल्या वेव्हार पद्दत सेवा हाणें 'Bridging Human Resource Management and Corporate Sustainability' एका दिसाचो वर्चूअल आंतरराष्ट्रीय पावंड्यार सेमिनार घडोवन हाडिल्लो तातूंत वांटो घेतला.
६. पिट. पुरणानंद तिवारी सरकारी डिग्री महाविद्यालयांतल्या आनी एम. बी. सरकारी पी.जी. महाविद्यालय, हल्दवानी हांणी 'Revolutionary Changes and Struggle Journey: Dr. B.R. Ambedkar and E.V.R. Periyar' राष्ट्रीय वेब कॉन्फरन्स घडोवन हाडिल्लें तातूंत वांटो घेतला.
७. रिसर्च कमिटी हाणें गुरू नानक विद्यालयांतल्या आय. क्यु. एस. सी हांच्या जोडपावलान 'How to Write a Research Proposal', ८ फेब्रुवरी २०२२ ह्या दिसाक घडोवन हाडिल्ल्या एका दिसाचो राष्ट्रीय परिसंवाद वांटो घेतला.
८. सरकारी महाविद्यालय पेडणें, गोंय विद्यापीठ हांच्या जोडपावलान उंच शिक्षण संचालनालय पणजी गोंय हाणें 'अक्षर महाबळेश्वर' दोन दिसांचो राष्ट्रीय परिसंवाद २८ आनी २९ एप्रिल २०२२ दिसाक घडोवन हाडलो तातूंत वांटो घेतलो.

विनिता वेळीप

१. सरकारी कला, विज्ञान आनी वाणिज्य महाविद्यालय, केपें-गोंय, कोंकणी विभागान एका दिसाचो राज्यस्तरीय परिसंवाद 'गोंयची लोकसंस्कृताय: संवर्धन आनी जतनाय' ह्या माताळ्या खाला घडोवन हाडिल्ल्या परिसंवादांत एक शिक्षक आनी दोन विद्यार्थ्यांनी वांटो घेतलो.

काजल रायकार

१. सरकारी कला, विज्ञान आनी वाणिज्य महाविद्यालयांतल्या कोंकणी विभागान कोंकणी व्याकरणाचेर एका दिसाचो राज्यस्थरीय परिसंवाद घडोवन हाडिल्लो तातूंत वांटो घेतला.

सेमिनारांक, परिसंवादाक वा कान्फरन्साक परपत्रक सादरीकरण

१. संत सोहिरोबानाथ आंबिये, सरकारी कला आनी वाणिज्य महाविद्यालयांतल्या कोंकणी विभागान आनी ग्रंथालय विभागाच्या जोडपावलान आयोजीत केल्या कोंकणी भास आनी बोलयो ह्या परिसंवादांत, कोंकणी भास-मुळावण आनी विकास सदरांत कोंकणी भाशेचें प्रमाणीकरण-फुडाराची नदर ह्या माथाळ्या खाला डॉ. डॅनीस वाझ हाणें परपत्रक सादर केल्लें.
२. सेंट झेवियर्स महाविद्यालयांतल्या कोंकणी विभागान आयोजीत केल्ल्या रोमी कोंकणी कथा: एक प्रवास ह्या विशयाचेर डॉ. डॅनिस वाझ हाणें विन्सी क्वाद्रुसाचे कथेंतली भास ह्या विशयाचेर ०४ मार्च २०२२ ह्या दिसाक परिपत्र सादर केल्लें.

शिक्षकांनी वांटो घेतिल्या एफ.डी. पी. /सर्टीफिकेट कोर्सीस

डॉ. डॅनिस वाझ

१. श्री. लाल बहादूर शास्त्री नॅशनल संस्कृत युवनिवर्सिटी, नवी देल्ली आनी पंडित मदन मोहन मासाविया नॅशनल मिशन ऑन टिचर्स ट्रेनींग स्कीम, मिनिस्ट्री ऑफ एजुकेशन, भारत सरकार हाणें १३ ते १७ सेप्टेंबर २०२१ मेरेन घडोवन हाडिल्ल्या 'Enhancing Digital Research Competencies' ह्या ऑनलाइन एफ.डी. पी. वांटो घेतला.
२. २२ जानेराचे कौरे कॉलेज फॉर वुमन, तामीळ नाडू हाणें आंतरराष्ट्रीय ऑनलाइन 'Technologies for the New Era' एफ.डी. पी. घडोवन हाडिल्ली तातूंत वांटो घेतला.
३. चीफ इलेक्ट्रोल ऑफीस, गोंय आनी गोंय विद्यापीठांतलो पोलिटीकल सायन्स (राजकारण विज्ञान) विभागान घडोवन हाडिल्ल्या 'Democracy and Electoral Management in India' ह्या एका ल्हानश्या इ-लर्निंग कोर्स हातूंत वांटो घेतला.
४. सेंट जोझफ कला आनी विज्ञान महाविद्यालय चेन्नाई हाणें घडोवन हाडिल्ल्या 'Teaching, Learning and research Pedagogy for Excellence in Education' ही एफ.डी. पी. २० ते २४ सेप्टेंबर मेरेन घडोवन हाडिल्ली तातूंत वांटो घेतला.

५. मुंबय विद्यापिठांतल्या, भास विज्ञान विभागान घडोवन हाडिल्ल्या 'Phonetics and Phonology' हो सर्टिफिकेट कोर्स २४ सेप्टेंबर २०२१ ह्या दिसाक पूर्ण केला.
६. सी.बी. सी. आइ ऑफीस फॉर एजुकेशन अँड कल्चर, गोवा हाणें घडोवन हाडिल्लो 'Microsoft Innovative Educator' हो शोर्ट सर्टिफिकेट कोर्स २१ जानेवरी २०२२ ह्या दिसाक पूर्ण केला.
७. देवी अहिला विश्वविद्यालयांतल्या अर्थशास्त्राचे शाळेंन घडोवन हाडिल्ल्या 'Software Training on NVIVO' ह्या एफ.डी. पी. २७ जानेवरी ते २९ जानेवरी २०२२ हातूंत वांटो घेतला.
८. रोजरी वाणिज्य आनी कला महाविद्यालयान १२ जानेवरी २०२२ ह्या दिसाक घडोवन हाडिल्ल्या 'NAAC Accreditation and Quality Assessment' हे एफ.डी. पी. वांटो घेतला.
९. ग्लोबल ऐकडेमीक ऐसस्मेंट कोनोर्टियम हाणें घडोवन हाडिल्ल्या 'International Certified Accreditation, Ranking and Assessment trainer' कोर्स पूर्ण केला.

सॅन्सिको डायस

१. रोजरी वाणिज्य आनी कला महाविद्यालयांतल्या आय.क्यु.ऐ.सी सेलान 'Outcome Based Education' ही एफ.डी. पी. घडोवन हाडिल्ली तातूंत वांटो घेतला.
२. सत्यभामा इन्सटिट्यूट ऑफ सायन्स अँड टेक्नालजी महाविद्यालयांतल्या स्कूल ऑफ साइन्स अँड ह्युमेनिटीझ विभागांतल्या विशूअल कम्युनिकेशन अँड इन्सटिट्यूट इनोवेशन कॉन्सील हाणें स दिसांचो राष्ट्रीय स्थळार "Introduction to Innovative Smartphone Filmmaking" हो एफ.डी. पी. घडोवन हाडिल्ली तातूंत वांटो घेतला.

डॉ. डॅनीस वाझ
कोंकणी विभाग

भियेवपाची गरज आसा

- आरांशा कुलासो (तिसरें वर्स कला)

संवसारांत आयज काल चलिल्ल्याकोरोना महामारीक लागूनसगळ्यांक जायते त्रास सोंसचे पडल्यात. जावंते मागीर आमचे दोतोर, नर्सी, सरकार वा लोक. आयज ही पिडा चडच वाडल्या, पूण हातूंत गुन्यांव कोणाचो? आमचो काय सरकाराचो? हें आमी ह्या नाटकूल्यांतल्यान पळयतलीं.

पात्रां: रामटॉनी
शामरीता

अंक पयलो

(माचयेर आमकां दोन घरांचे बल्कांव दिसतात. एका बाल्कांवांत राम मास्क घालून बसून आसाआनी दूसरे वटेन टॉनी.)

राम: टॉनी कसो आसा रे? घरांतलो भायर कित्याक सरना तूं?

टॉनी: आरे, हांव आसा रे बरो, कोरोनाक लागून हांव भितरूच रावता. तूं कसो आसा?

राम: हांव बरो आसा, घरांत बसून म्हाका वाज आयला.

टॉनी: हय राम, सत सांगलांतुवें, केन्ना केन्नाय अशें दिसता, त्यो वण्टी म्हाका खातल्यो म्हण.

राम: हय रे टॉनी, भायरूय कोरोना आनी भितरूय करुणा. गो कोरोना गो !

टॉनी: आरे कोरोना समजता पूण करुणा कोण? तुगेल्लें गलफ्रेन्ड!

राम: नातुजें गलफ्रेन्ड. (हांसता)

टॉनी: (हांसता) तूं आनी सारको कितेंय उलयता.

(टॉनी आनी राम एका रस्त्यार उलयतात. तेन्ना रस्त्यार वतल्या शामाक पळोवन राम उलो करता.)

राम: ओ शाम कसो आसा रे?

शाम: आरे! टॉनी आनी राम मरे, हांव आसा बरो तुमी कशें आसात?

रामः आमी दोगूय बरें आसात.तूं खंय वाता?

शामः हांव बाबाक वखदां हाडपाक बाजारांत वता. तो बरो ना.

टॉनीः कितें जाले ताका?

शामः चड कांयच जालें ना. मातसे जोर येता.

रामः जोर? टेस्ट केला मरे?

शामः टेस्ट? ताची आनी कसली गरज?

टॉनीः ताका कोरोना बी जालें जाल्यार?

शामः ताका कोरोना कशें जातलें तो घरांतल्यान भायरलेगीत सरना.

रामः पूण आमी काळजी घेवंक जाय. एक सांग, तुजें मास्क खंय आसा?

शामः मास्काची आनी कसली गरज? पळय,टॉनीन सुद्दां घालूंक ना.

टॉनीः आरे! शाम हांव घरांत, बाल्कांवांत आसा आनी तूं बाजारांत वता. ह्या दिसानीं मास्क घालूनभायर सरप खूबच गरजेचें.

शामः (हांसता) 'भियेवपाची गरज ना!'आमी पेज, आंबील जेवून घट मरे. वयल्यन गरमेचे दीस मरे. तुवें आयकूंक ना ह्या दुवेंस गर्मेच्या दिसनी वाडना म्हण? तशेंच ताटां आनी वाती पेटयल्यारूय वता तें भिवपाची गरज कसली.

रामः भियेवपाची गरज नासली जाल्यार हजारांनी कोरोनाच्यो केसी कश्यो मेळटात? आनी तेंवूय जाल्यार मेम्हयन्यांत खर गर्मेच्या दिसांनी.

टॉनीः हय राम सारकेंतुजें, कोरोनाक गर्मी, पावस आनी थंडी तशें कांयच लागना. तशें आशिल्लें जाल्यार संवसार भर लोक मरपाचो नासलो. टी. व्ही पळयल्यार पुराय संवसारांत लोक तडफडून मरतात तेदिसता. चलतना लेगीत लोक मरतात. तुवें पळोवंक ना?

(टॉनीची घरकान्न घरां भितर रावन टॉनीक उलो करता)

रीताः टॉनी मातसो भितर येवची?

टॉनाः कितें जालें

रीताः भितर यो, सांगतां.

टॉनी (इश्टांकसांगता): म्हजी बायल म्हाका आपयता, मागीर केन्ना अशेच भायर आयल्यार उलोवया.

शाम: हांवूय बाजारांत वता, म्हाका वेळ जाता

राम: सगळे तुमी सांबाळून वचात.

अंक दुसरो

(टॉनीच्या घराचें हॉल.टॉनी आनी ताची घरकान्न रीता दिसतात.)

रीता: आयकतात तुमकां खबर ना ह्या दिसांनी कितें घडटा तें? तुमी भायर वचून तुमच्या इश्टा वांगडा गजाली करतात.

टॉनी: दिसलो म्हण जाप केली. तातूंत कितें जालें?

रीता: कितें काय म्हण विचारता? मास्क घातिल्लेंतुवें?तुका आपल्या बायल भुरग्यांची चिंता ना, फाल्यांआमकां कोरोना जाल्यार... तुजे ल्हान चुकीक लागून आमकां मरचें पडटलें.

टॉनी: हांव खंय भायर गेला. हांव भायर बालकांवार आसलो आनी राम आपल्या बालकांवांत आनी शाम रसत्यार. आमी एका मेकाक तशे मेळूंक नात. पयसूच रावन उलयले. कोरोना ही पिडा सद्द्याक तरी आमचे कडेन पावची ना देखून भियेवपाची गरज ना.

रीता: कोरोना ही पिडा जावपाक लागींच आसप गरडेचें न्ही. ती वाऱ्यांतल्यान दुसऱ्या कडेन पावता असें तुमीच सांगताले न्ही. आनी कोरोना कोणाकूय जालें जाल्यार तें रोकडेंच कळना आनी ताचीं लक्षणां लेगीत तो जायत्यादिसानीं कळटात.

टॉनी: तोंडाक मास्क घातले बगर हांव आतां भायर सरचो ना आतां, माफ करात म्हजे आई (हांसता).

रीता: म्हजे मसकरी करता? (हांसता) चल वच आनी न्हावून घो, देवाक मागणें करूंक जाय.

टॉनी: (न्हावूंक वता).

अंक तिसरो

(टॉनीच्या घराचो बालकांव, राम आपल्या बालकांवांत रावन टॉनीक उलो करता.टॉनी घरांतल्यान बालकांवांत येता. दोंगूय मास्क घालून आसतात.)

राम: (भिवून भिवून उलो करता)टॉनी ओ टॉनी मातशे भायर यो रे.

टॉनी: कितें जालें, तूं इतलो उलो करता सो आनी कित्याक भिवून आसा?

राम: तूं बरो आसा जाल्यार वासपूस करूंक आयिल्लो, हांवें आयकलांशामाचो बापूय कोरोना जावनसिरयस आसा आनी शाम लेगीत दुयेंत आसा खंय.

टॉनी: कितें? पूण तो दोन दीस पयली बरो आशिल्लो.

राम: हय, ताचीं लक्षणां दिसलीं नात, पूण ताच्या बापायचो ताप चड जालो आनी जेन्ना कोवीड टेस्ट केलें तेन्ना तो पोजिटिव मेळ्ळो.

टॉनी: ताचो बापूय तर घरांत आसतालो, ताका कोरोना कशें मेळ्ळें?

राम: तो भायर वचूंक ना, पूण शाम सदां भायर वतालोन्हय? तें बी जाल्यार मास्क घालिनासतना.

टॉनी: हय, तो कसलेच नेम पाळिनाशिल्लो. आतां आयलें मरे ताच्या आंगार. शाण्याक खंय फातरां शीत म्हणटा तें सारकें सिद्ध जालें.

राम: कितेंय सांगल्यार आपलींच शाणेपणां सांगतालो. दीस-रात भियेवपाची गरज ना म्हण सांगतालो, आतां पळय, तो भियेवून आसतलो.

टॉनी: आपणें आपल्याच जिवाची काळजी घेवंक जाय.सरकार नेम दिता ते पाळपाक जाय. स्वताक आवडनात जाल्यार लेगीत आपूण दुसऱ्यांक हें दुवेंस दिवचो ना म्हण तरी नेम पाळपाक जाय. कितेंयम्हण आपलो जीव आपल्याच कडेन आसचो. आमी जेन्ना स्वताक आनी दुसऱ्यांक कोरोना प्रसारजावपाचे वाटायतले तेन्नाच आमी भियेवपाची गरज ना अशें म्हणपाक शकतले.

राम: हय, आमचेर कसल्योय वायट परिस्थितीआयल्यार आमी ताका हुशारकायेन तोंड दिवपाक जाय. दुर्लक्ष करपाक जायना. केन्नाय कितेंय जांव येता. चड करून ह्या काळांत. कोरोनाच्या काळांत. तुमचें जिवीत राखपाक मास्क घालात आनी तुमच्या कुटुंबाक तुमच्या पास्त आनी दुसऱ्यां कडल्यान पयस दवरात.

*** सोंपता ***

डबल ट्रेकिंग

गोंयचें हांव एक झाड
भोंवतां वाडोवन खाड
उदगतिचो प्रोजेक्ट करूंक
सोदतात म्हाका मारूंक

गोंयचें हांव एक जनावर
भोंवता सगळ्यावनावर
खंय करूं म्हजें घर
सगळीं झाडां कापल्यार

म्हजें व्हडलें दायज

आजो, आजी, आजो, आजी
आज्या हाडल्या मरे नव्यो काव्यतुवें?
आजे केला मुगे रूचीक जेवण तुवें?
आजो, आजी, आजो, आजी
तुमीच घेवची म्हजी काळजी.

आवय बापायपरस शाणीं
तांच्या परस खूब गिन्यांनी
आमकां भुरग्यांक समजावपी
आमकां मोगान वाडोवपी.

गोंयचें हांव एक सुकणें
भोंवता सगळ्या झाडांचेर
आसा कितें रावपाक
म्हजो ल्हानसो घोंटेर बांदपाक

सवण्याकघर खंय?
सावजांक घर खंय?
सैमूच डबल ट्रेकींगाच्या नांवार केल्यार
हांच्या श्रापान शेणटलो दर एक गोंयकार.

- बॅवली फेर्नांडीस (तिसरें वर्स कला)

आजो, आजी, आजो, आजी
तुमीच घेवपी म्हजी काळजी
आजो म्हजो बरो देख शिकोवपी
जिणेक तोंड दिवंक तयार करपी.

मोगाळ आजो, आजी
तुमीं म्हाका सदांच जाय!
आजो आजीआजो आजी
तुमीच घेवची म्हजी काळजी.

- बॅवली फेर्नांडीस (तिसरें वर्स कला)

सपनां म्हाका कित्याक पडता?

दर एक मनीस सपनां पळयता
रातची जांव नाजाल्यार दिसाचीं
पूण म्हाका एकूच प्रश्न म्हणल्यार
हीं सपनां म्हाकाच कित्याक पडटात?

सपनां आसा ती जाव येता सोबीत
ना जल्यार भियोवपाची
पूण ही सपनां पूराय जातली अशें आसना
सपनां भियोवपाची आसल्यार मनीस
न्हिदांतलो उठ्ठा

पूण ही सगळी सपनां मनशाक कित्याक
पडता?

म्हजी आवय सदांच म्हणटा
सोबीत सुंदर सपनां पळयात
आमी ही सपना साकार करपाक
तळमळ आसप गरजेची

पूण आजून लेगीत म्हजे प्रश्नाचे
आजून म्हाका मेळूंक ना
सपना म्हाका कित्याक पडटात?
कित्याक पडटात म्हाका ही सपना?

- बॅवली फेर्नांडीस (तिसरें वर्स कला)

गोंय हें गोंयकारांचें

गोंय एक धाकटुलें राज्य
गोंयचे लोक मात काळजान व्हड
कोणूय तो जावं मनीस एकूच धर्म
आमचो तो म्हणल्यार एकामेकाक
करचो आदार.

धर्म जाती काती मानीनात कांय जाण
तांच्यांत आसा सगळ्यांचो मोग आनी हूसको
आसा
मूळांत आमच्या वेगळेपण आसा.
आमच्या चाली रितींत शेवट सगळ्याचो
एकच
हेतून मोगान रावचो.

क्रिस्तांव करतात फेस्तां परबो
पाद्री दितात शेरमांव इनर्जीत
फेरी भरता गांवां गांवांनी
सगळ्यांक करूंक उरबेवंत
मूसलीम म्हणटात 'ईद'
मस्जिदांत वेतात अल्लक जागोंवपाक
भावपणाचो एकचार वाडय म्हण प्रार्थना
करून तोंड गोड दिवन शीरकूर्मो.

हिन्दू देवांचो भेस करून जागरणां
होरायतात गांवांत उदरगत जावची
म्हूण मनयतात जात्रा
अशें आमी गोंयकार भाव
गोंयकारपण जागोवया आनी मोग करूया.

- बॅवली फेर्नांडीस (तिसरें वर्स कला)

आस

सुकण्यापिलाकआसमनांत
उंच- उंचउडपाची
इल्ली- इल्लीपाखांपसरुन
जगडोळयानभरपाची

रातराणीचाफुलातुका
आसरातीनफूलपाची
नदरतुकालागतम्हण
सवंयदीसाकन्हीदपाची

तेर्यावेल्याउदकाथेंब्याक
आसगळूनवसपाची
थयंचतसोचउरतजाल्यार
भीरातमोतीजावपाची

धव्याफुल्लकुपांकआस
धरतरेचेरदेवपाची
सगळीकुपाएकठायल्यार
दवजावनवसपाची

मळंबातल्याचंद्रीमाकआस
खेळखेंळपाची
ओमाशेच्याओमाशेक
कुपानवसुनबसपाची

दर्याच्याफेसाळल्हारांक
आसफुडेवसपाची
तशेचफुडेगेल्ल्याल्हारांक
फाटीओडुनघेवपाची

- प्राचीसु. शिरोडकर(दुसरें वर्स कला)

यादी

हातींत पॅन
मेजार चोपडी
बरयतना....
कसली याद मनांत घोळटा
हें केन्नाच समजूंक पावलें ना...

यादीन भरिल्लो दोंगर
तुमच्या यादीन भरला
तुकाच लागून दोळे म्हजें
दुकांच दुकां रडल्या

यादिचे देगेर रावन
मेजतालें खिणान खीण
पूण म्हजेच जिणेक
फारीक करपाचें आसा हांव रीण

- रुजुला रायकार(तिसरें वर्स कला)

हांस्तें हांस्तें मूख

हांस्तें हांस्तें मूख तुजें
सदांच म्हाका हांसोवचें
तुज्या मुखाक हांसो पळोवन...
म्हजें मूख लेगीत हांसचें

नाजूक नाजूक तूं
तुका पळोवन सदांच भुलचें
भुलून खंयच्या ग्रहान पावचें
तें म्हाकाच न कळचें

आवाज तुजो इतलो मोवाळ
सदांच आयकन दिसचो
तूं नाजाल्यार...
तुजोच आवाज कानांत धुंदचो

तूं पयस गेला आतां
हड्डें म्हजें भरलां
यादीन तुज्या दोळे म्हजे...
दुकांच दुकां रडटा

- रुजुला रायकार (तिसरें वर्स कला)

रडकुरें रडकुरें शें मन जाला

रडकुरें रडकुरें शें मन जाला
याद मनांत तुजीच धुंवता

माणकुल्या हाताचो उपभोग तुजो मन
भुलोवणो
आतां तुजो हात लेगीत म्हजे कडल्यान
पयस जाला

मोग तुजेर इतलो बिनशर्त आसा
मोगूय आतां काल्पनीक जाला

हांसो तुजो इतलो गोड
कानांक लेगीत तुजी नाद लागल्या

खेळणीं तुजी लोळटा घरांत
खेळपाक तूंच ना जाला

जिवीत तुका दिल्लें आमी
यादीन तुजे,
स्वास घेवप कठीण जाला

कित्याक रे देवा

चलयेक म्हजे सासणा खातीर पयस व्हेला?

- रुजुला रायकार (तिसरें वर्स कला)

गोंयगोंयकारपण - राणी कामत (दुसरें वर्स कला)

“गोंय” हो शब्द आयकना फुडें भायल्या लोकांच्या मनांत येता तें गोंय म्हणल्यार सोरो पिवपाक आनी दर्या वेळेर उगते भोवपाचें राज्य. गोंयां विशीं अशें चिंतल्यांक वा भोंवडेकारांक पिवपाची आवड आसा जाल्ल्यार अश्या म्हयन्यांत येवचें ज्या म्हयन्यांत गोंयची प्रसिद्ध फेणी पिवपाक मेळटा. मौज मारपाचें गोंय कितें तें कळपाक जायजाल्यार ह्यो वस्तू करात. खरें गोंय कितें तें गोंयकारांक विचारात. गोंय म्हळ्यार सुंदर गोंय. गोंय म्हणल्यार हांगा आशिल्ल्यो प्रसिद्ध चर्ची तशेंच देवळां आनी मशचीदां. हांगाचें रुचीक जेवण, गोंय म्हळ्यार हांगाच्यो दर्या वेळो ज्यो सांजेर बुट्या सुर्याक पळोवपाक प्रसिद्ध आसात. आपल्या राज्यांत वचून गोंया विशीं वायट उलोवप आनी गोंयांत नव्या वर्साची पार्टी करपाक येवप, वाह! सगळ्यान पयलीं आमचे जें गोंयचें टुरीस्ट गायड गोंयांत आयिल्या लोकांक अश्या दर्या वेळार वरतले जय तुमकां वायट आनी बुरशे कितें पळोवपाक मेळटले वा तांकां कॅसिनार वरतले आनी वायट लत लायतले. आरे तांकां वरपाक जाय जाल्लेर आमच्या देवळ्यांनी, चर्चीनी तशेंच कुळागरां पळोवपाक वरात.

जेन्ना एक खरो गोंयकार गोंयकारपण राखतलो तेन्ना गोंय हें गोंय म्हणून आख्या स्वसारांत ताचीं वळख जातली. गोंयकारान दुसऱ्यांक बोटा दाखोवचे पयली स्वताचेंर बोट करून पळोवचें, तुमी गोंयांत रावून गोंयचें नांव कशें तरेन वयर काडटात. जेन्ना स्वता गोंयकार गोंया विशीं बरें चिंतना तेन्ना दुसऱ्या राज्यांच्या लोकां कडल्यान आमी कसली आशा करूंक शकतात. हांव स्वता गोंयकार जावून हांवें पुराय गोंय भोवूना. गोंयात पळोवपाक सारकें कितलेंशेच आसा. वेळार वता जाल्लेंर तीं ल्हारा पळोवचें, तशेंच गोंयचें पारंपारीक जेवण जेवचें. तशेंच गोंयात कितलीशीच पर्यटक स्थळां आसा त्या जाग्यां विशीं खूब कितें शिकपाक सारकें आसा.

आमची गोंयची मांय भास कोंकणी आनी म्हाका तीचो अभिमान आसा. कित्याक तर या भाशेंन म्हाका म्हजें अस्मितायेची जाण करून दिल्या. आनी दुसरें तर ही भास चड करून गोंयांत

उलयतात तशें कर्नाटक आनी कारवारांत सुध्दा उलयतात. आता आनी दिल्ली सारक्या राज्यांत कोंकणी अकादमी उकती जातली. हे आयकुन म्हजें अभिमानान हड्डें फुलून आयलें. दर एक गोंयकाराक आपल्या भाशेंचो अभिमान आसपाक जाय. तुमी इंग्लीशान उलयल्यार तुमकां चड शिकिल्ली मनश्या म्हणत पूण तुमकां कोंकणी कळना वा उलयनात जाल्लेर तुमकां स्वता हांव गोंयकार म्हणपाचो गर्व आसूंक जायना.

हांवें पयर एका मनशाक गोंया विशीं वायट उलयतना आयकलें. तो मनीस म्हणपाक लागलो कि गोंयांत फकत पिवपाक मेळटा तर त्या दुसऱ्या मनशान ताका विचारले “तुम कहा से हो” तो म्हण्टा कि हांव गोंयकार हे आयकना फुडें हांवे मनांत म्हळें “उमत्या कळशार उदक” हांगा गोंयकार गोंया विशीं वायट उलयतात. पूण सदांच याद दवरूंक जाय एका मनशा खातीर गोंयचें नांव पिड्ड्यार जायना गोंय हें खरें ताच्या सुंदरकांये लागून गोंय अशें म्हणटात. या २१ व्यायुगांत गोंयचें नांव व्हडले केल्लें आसा, तें खर्या गोंयकारांनी वेग वेगळ्या पांवड्यार भाग घेवून आपल्या कलेच्या मादयमांतल्यान आख्या स्वंसारभर गोंयचें नामना केल्लीं आसा. म्हाका गर्व आसा कि हांव एक गोंयकार आनी हांव अश्या कुटुंबातल्यान येता ज्हय म्हजो पणजो गोंयच्या स्वातंत्र आंदोलनात वांटेकार आशिल्ले. राममनोहर लोहिया च्या वांगडा तांच्यानी गोंय मुक्त केलें. आनी हांव गोंयचें नांव सदा काळरा खतले. आनी आमी सगळ्यांनी गोंयकारपण राखतली तेन्ना गोंयची सदांच नामना जातली. जय गोंय.

चित्रा

- वैभव वि.माजाळीकार (तिसरें वर्स कला)

चित्राक तुमीं वळखता आसतलींच. पूण ताचेर तुमचें तितलें केन्ना लक्ष वचूंक ना आसतलें. तें तुमच्याच घरांतच आसा... घडये ताचें नांव वेगळे आसत... तर हांव म्हज्या घरांत पळयल्ल्या चित्राची तुमकां वळख करून दिता. चित्रा सामकें सादे. तोंडात बोट घातल्यार चाबूक कळना म्हणटात पळय एकदम तशेंऽऽ. शांत सभावाचे चली भुरगें. दया आनी करुणा तर ताच्या काळजांत घर करून बशिल्लीं. हें मात खरें की चुली कडेन ताचे हात थरथरताले पूण हेर कामांनी सामकें गुणेंस्त. शिकूंक तर एकदम हुशार आशिल्लें... लोकांक मान दिवपाक, दुसर्यांची चाकरी करपाक तें केन्नाच फाटीं सरना आसलें. ताच्या तोंडांतल्यान फुटपीं दर एक उतर म्हणल्यार म्होंवा थेंब्या इतलें गोड. सामकें मोगाळ आनी मायेस्त. साळकां इतलें सोबीत. ताचें खातीर सगले लोक बरें. वायट कोणच नासलो. सगल्यांचेर तें दोळे धापून विस्वास करतालें. ताच्या ह्याच सादेपणाक लागून घरचीं तशेंच हेर लोक ताचो नस्तोच फायदो काडटालो. फकत घरांत ताची बा ताची आजी आशिल्ली जाका चित्राची चिंता आसली. ती ताका सगळ्यां परस चड मोग करताली. ताका बेस बरी समजतालीं. पूण ल्हानपणांतच ताच्या माथ्यावयल्यान तिची सावळी पयस उडून गेल्ली.

हालींच भुरगेंपण सोपून तारुण्याची नवी तेजिश्ट कांत चित्राच्या मुखा मळार आयिल्ली. जाका लागून वेग-वेगळ्या घराण्यांतल्यान ताका लग्नाची मागणी येवंक लागिल्ली. ताची वय मात वीस वर्सांची आशिल्ली. पूण घरच्यांच्या खोशयेक लागून वळख-पाळख नाशिल्ल्या घरांत लग्न जावन वचपाक तें एक उतर काडिनासतना मानवलें.

कांय दिसांभितर ताचें लग्न जालें... चित्रान आपल्या नव्या संवसारांत पावल दवरलें. लग्न जाताच आपल्या घर-संवसारांत तें इतलें रमून गेलें की ताणें आपलीं सगलीं इत्सा, सपनां दामून दवरलीं.

आनी ताचें जिवीत फकत त्या चवकटें भितरूच घुसपून उरलें. ताका फुडें शिकपाची उमेद आशिल्ली खरी पूण ती उमेद सुद्दां भितरले-भितर जिरून गेल्ली. त्या घरांत ताची जीण एके कळसुत्रे बावले वरीं जाल्लीं. घर-संवसारांच्या धावपळेंत ताचो अस्तित्वच सांडून गेल्लो. चित्राचो घोव सुरेश तर आपल्या कामांतच गुल्ल आसतालो. ताका ताचे खोशयेचें कांयच पडून वचूंक नासलें. तो सकाळीं कामांक गेल्लो बद्द रातचो घरां परततालो. मांय तर चित्राची चूक आनी ताचो कुळार वयर काडपाचो एकूय संद सोडनासली. पूण चित्रान तिचीं उतरां केन्नाच मनाक लावन घेतलीं ना. ना म्हूण केन्नाच तिका ताणें परत जाप दिली... वयल्यान आपलें दुख्ख-त्रास विसरून, हांसत-खेळत निसुवार्थपणान त्या घरची सेवा तें जिवीतभर करीतरावलें...

वर्सा धांवली... काळ बदल्लो... पूण चित्राची जिविताची गाडी अजून फाटींच अडकून आसा. ताच्या जिणेंत बदल घडलो ना. पयलीं सुद्दां तें हेरांच्या खोशयेक लागून जियेतालें आनी आयज सुद्दां दुसर्यांच्याच खोशयेक लागून जियेता.

चित्रान सदांच एक धूवेचें, भयणिचें, नणंडेचें, बायलेचें, सूनेचें कर्तव्य बेस बरे रितीन पाळ्ळें. तेंच भशेन आयज तें एके आवयचो धर्म, तिचो कर्तव्य लेगीत तितल्याच माये-मोगान पाळटा. आपल्या भुरग्यांची दर एक इत्सा पुराय करपाक रात-दीस वावुरता... तें त्या घरांत रगताचें उदक करून घोळटा पूण कोणाकूच ताची कौतूक दिसना. इतलें सगलें करून सुद्दां ताका सदांच घरच्यांकडल्यान असलींच उतरां आयकपाक पडटात की "चित्रा तुका कांयच कळना." "चित्रा तुजीच चूक ती!" "चित्रा तुका भुरग्यांक सांबाळपाक कळना." "चित्रा अनपढा भशेन वागुनाका." "चित्रा केन्ना सुदारतलें गो तूं?" आदीं...

पयलीं तर हें फकत घोवाचें आनी मांयचे आयकूंक पडटालें पूण आतां ताका आपल्या स्वताच्या भुरग्यांची उतरां लेगीत आयकूंक पडटात की "मम्माक हें कळना." "मम्माक तें कळना." "मम्मा खंय कितें करता?" "मम्माक खंय कितें कळटा?" "मम्मा घरांतच बसून तर आसता." "मम्मा म्हज्या इश्टां मुखार म्हाका तूं बाबू म्हणीनाका..." "मम्मा आनी तिचें ओल्ड फॅशन!" आदीं... पूण तांकां कितें खबर की आवय सदांच आपल्या भुरग्यांचें बरेंच चिंत्ता. एके आवयच्या पदरांत जें सूख

मेळटा तें कितलेंय पयशें दिवून सुद्दां विकत घेवंक मेळना... आवयच्या मोगा इतलो निसुवार्थ आनी खरो मोग संवसारांत खंयच मेळना. हाची तांकां जाणवाय ना.

घोवाचीं आनी भुरग्यांची उतरां चित्राच्या काळजांत तोंपतालीं खरीं. पूण तातूंत सुद्दां ताका आपूणच खंय तरी चुकता अशें दिसतालें. तें आपणाकूच दोश दितालें. ताका आपणाचेरूच राग येतालो. "आपूण खंय कमी पडटा काय?" हो प्रस्न ताका सदांच पिडूंक लागिल्लो... रातीं न्हिदिल्लेकडेन सुद्दां ताका हो प्रस्न खावपाक येतालो.

अशेंच एके रातीं न्हिदिल्लेकडेन चित्राक सपनांत कोण तरी आपल्याक उलो मारता असो भास जालो. "चित्रा म्हजें धुवडे... म्हज्या शाण्या हांव गो... "पयलीं चित्रा भियेलें, आबूज जालें. ताचें आंग शिरशिरलें... पूण सपनांत ताच्या बाक पळोवन ताका उपाट खोशी जाली.

"चित्रा, बाये तूं भिवनाका. हांवच ती. तुजी बा. शाण्या हांव जाणा गो तुजी परिस्थिती. पूण बाये तातूंत तुजी कसलीच चूक ना. तुज्यांत कसलीच कमी ना. कमी आसा ती दुसर्यांच्या नदरेंत. जांकां तुजो यत्न, धांवपळ, मोग, दुख्ख, त्रास कांयच दिश्टी पडना...तुवें घरच्यांक सुखी दवरपाक स्वताक पुरायपणेन बदल्लो. ज्या चित्राक रांदचे कुडींत वचपाक हात-पांय थरथरताले. तें चित्रा आयज आपलो चडांतलो चड वेळ रांदचे कुडींत सारता. कोणा खातीर गो? ज्या चित्राक सकाळीं उठूंक वाज येतालो. त्या चित्राक आयज सुर्या आदीं जाग येता. आनी रातचें सगळ्यां उपरांत न्हिदतां.कोणा खातीर गो ...? इतलें सगलें करून सुद्दां तुका आपूण चुकताशें दिसता?आं? चित्रा, बाये हाची ताची सेवा करीत तुवें पुराय जिवीत सारलें... पूण तुजें जिवीत तुजें सपन कित्याक गो तुवें मारलें..? आं..? तुज्या भुरग्यांक पांयार उबो करपाक तुवें आपलें पांय मोडलें पूण हेरां खातीर तुवें स्वता जगप कित्याकसोडलें?... इतलीं वर्सां तूं एक धूव, भयण, नणंद, बायल, सून, आवय म्हूण जगलें आतां तूं चित्रा म्हूण जग मुगो... पळय चित्रा, तुज्या अंदून उरिल्ल्या उस्वासाक समाजाच्या बंदखणींत घुसमटूंक दिवं नाका. सोसणीकायेचो हुंबरो हंप आनी स्वतंत्रतायेन आपली जीण जग तूं. तुजी भितर लिप्पिल्ली कला भायर काड... तुज्या घरच्यांक तुजो महत्व कळोवन दी. आतां जर तूं वोगगी रावलें जाल्यार सदांकाळ त्या घरांत तुजी

स्थिती तीच उरतली... हें पळय तुका हेरां खातीर बदलपाची गरज ना. तूं तांची चाकरी कर, तांचो मोग कर, लाड कर पूण स्वताक विसरून न्हय... तूं आपलो अस्तित्व, आपलो मान सदांच राखून दवर... सांबाळून दवर..."

ती ताका आनीक फुडें कितें सांगचें आदींच. चित्राक हड्ड्यांत कच्च जालें आनी ताका जाग आयली. ताचें आंग शिरशिरलें. तें पुराय घामेन बुडिल्लें. आशाडांतल्या पावसावरीं ताच्या दोळ्यांतल्यान दुकां झडटालीं. ल्हवू ताणें आपल्या हड्ड्यार हात दवरीत "बाऽऽ" म्हणलें आनी एक लांब उस्वास सोडलो. बेगोबेग न्हाणेंत वचून ताणें थंड उदकान आपलें तोंड धुयलें. ताच्या मनांत जें वादळ खवदळ घालतालें तें आतां ल्हवू-ल्हवू शांत जाल्लें. ताका ताच्या दर एका प्रस्नाची जाप त्या सपनांत मेळिल्ली...

रात सारलीं आनी नवो दीस उदेलो. सुर्याच्या किरणांनी जमनीर शिंताडो घालो. चित्रा सटासट आपलें काम सोंपोवन भायर सालांत आयलें. ताणें आपल्या घोवाक उलो मारलो आनी म्हणलें "बाबुच्या पप्पा, म्हाका तुमचें लागीं कितें उलोवंक जाय."

"कितेंतें? सांग बेगीन."

"म्हाका...म्हाका..."

"कितें म्हाका-म्हाका करता गो... सांग बेगीन. म्हाका कळाव जाता. तुज्या सारको बेकार घरांत बसना हांव."

"आई-बाबालो फोन आयिल्लो. दोन दीस रावपाक यो म्हूण. पूण हांवे सांगले तांकां म्हज्यान अशें घर सोडून येवंक जमचें ना म्हूण..." चित्रान धाडस करून ताच्या घोवाक सांगले. "तूं म्हणपाक कितें सोदता? आं? तुका हांव हांगां बांदून दवरता? हें पळय चित्रा. तुका वचपाक जाय जाल्यार वच. हरशीं हांगां रावून कितें म्हूण करता तूं?" ताच्या घोवान ताका उद्देशून म्हणलें आनी तो तिडकीन भायर सरलो. इतल्या वर्सांत पयलेंच खेप चित्रान आपल्या घोवाकडेन फट उलयल्लें. आनी ही गजाल ताका मनांत परत-परत खाताली. पूण त्याच खिणांक ताका ताच्या बान सपनांत येवन सांगिल्ली उतरां याद जालीं.

मन घट्ट करून चित्रा कुळारा वचपाक भायर सरलें. पूण ताचें मन त्या घरांतच आसलें. दोन दीस कुळारा रावपाक गेल्ले कडेन चित्राक भुरग्यांचो घे फोनाचेर फोन. "मम्मा म्हजी पुस्तकां खंय दवरल्यात?" "मम्मा म्हजें नवें कपडे खंय आसात?" "मम्मा वखदांचो डबो खंय आसा?" "मम्मा बबलीक हाँटेलांतलें खावन पोटाक दुखता. ताका खंयची गुळी दिवं?" "मम्मा पप्पा विचारता ताची निळ्या रंगाची फायल खंय दवरल्या काय म्हूण।" "मम्मा केन्ना येतली तूं? यो बेगीन. म्हाका न्हिद पडना..."

चित्रा बगर घर तें सामकें अपंगूळ जाल्लें. एक दीस सुद्दां तांचेकडेन ताचेबगर सारूंक जालो ना. तांकां तांच्या जिणेंत चित्राचें महत्व समजलें. घोवाची आनी भुरग्यांची परिस्थिती पळोवन चित्राच्यान सुद्दां एक रात कुळारा सारूंक जालें ना. तें धांवत त्याच दिसा घरां आयलें. चित्राक पळोवन भुरग्यांच्या खोशयेक मळब उणें पडलें. तांचे खोशयेक शीम मेर नासली. चित्राक पळयनाफुडें भुरग्यांनी ताका घट्ट वेंग मारलो. ताच्या घोवाक सुद्दां मनांत दिसलें की चित्रा बगर ताचें जिवीत एकदम रिकामें. ताणें मनांतच म्हणलें घर चिर्यानीं बांदतात खरें पूण त्या घराक घरपण फकत त्या घरची बायल, त्या घरची लक्ष्मीच हाडटा. ताका आपली चूक होलमलीं. ताका दिसलें एक चली आपलो कुळार सोडून लग्न जावन परक्या घरांत येतना आपल्याक कुळारा सारको मोग, मान घोवागेर मेळटलो ह्याच आशेर येता. पूण आमी तें केन्नाच समजूंक पावनात. तें आपल्या मांवाक आनी मांयक आपल्या आवय-बापायचो दर्जो दिता. पूण कित्याक आमी त्या सुनेक धुवेचो मान दिवपाक फाटीं सरतात? कित्याक ताका ती माया मोग मेळना? एक अस्तुरी उडूंक जाणा आनी मळबाक हात लावपाक सुद्दां ताका कळटा पूण जर आमीच दार बंद दवरलें जाल्यार तें उडटलें कशें? ह्या सगळ्या प्रस्नाचें चक्र ताच्या मुखार घुवूंक लागलें. ताका दिसलें आपूण फकत नांवा पुरतो चित्राचो घोव जालो. ताची इत्सा, ताची आवड जाणून घेवपाची ताणें आपणें केन्नाच यत्न केलो ना. ताचो खरो इश्ट जावंक पावलो ना. ताका आपल्या चुकीचो पश्चाताप जालो. ताणें शांततायेन चित्राक उलो मारलो "चित्रा."

"हां सांगात. कितें जालें?" चित्रान विचारलें." चित्रा हांव तुका...हांव तुका...आसूं कांय ना. विसरलो कितें सांगपाचें तें." सुरेशाक चित्रा लागीं खूब कितें उलोवचें आसलें पूण ताच्या

तोंडांतल्यान सरळ उतरां फुटनां जालीं. चित्राकडेन कशी चूक मागप तें ताका कळ्ळें ना. तो व्याकूळ जालो. ताणें मनांतच हात जोडले...

ताणें परत एकदां चित्राक उलो मारलो. आतां तो चित्राक आपल्या मनांतलें सांगपाक पुरायपणेन तयार आसलो. ताणें नेणारपणान चित्राक विचारलें "चित्रा, तूं केन्नाच थकना? तुका केन्नाच घरचीं कामां करपाक वाज येना? आमकां तरी आयतारची सुटी आसता पूण तुजें काम तर 24 वरां, 365 दीस चालूंच आसता... चित्रा हांव जाणा आमचें खातीर तुवें आपल्या सपनांचो, आपल्या हावेसाचो गळो दामलो पूण चित्रा हाचें फुडें तुका आमचें खातीर आपलीं इत्सा दामून दवरपाची गरज ना. तुका फुडें शिकपाची, तुजी सपनां पूर्ण करपाची पुरायपणेन मेकळीक आसा..." सुरेशाच्या तोंडांतल्यान सुटलीं हीं उतरां आयकून चित्रा अजाप जालें. तें ताका तोंड उगडें करून पळयतूच उरलें. ताचें हड्डें भरून आयलें. खोशयेन ताच्या दोळ्यांतल्यान दुकांची धार व्हांवपाक लागलीं... त्या दिसा सुरेशान चित्राच्या जिणेक लागिल्लो पूर्णविराम काडून उडयलो. ताच्या सपनांक पाखां लायलीं. चित्रा परत आपल्या कामांनी गुल्ल जालें. आनी सुरेश ताका दोळे काडिनासतना मोन्यानीच नियाळीत रावलो...

लग्नाच्या सुवाळ्यांत गायिल्ल्यो होव्यो

- रविना शिरोडकार (तिसरें वर्स कला)

होव्यो हो लोकगितांचो एक प्रकार जो चडश्या लग्ना वेळार गायतात. आदल्या काळार बायलो दांत्यार बसतालीं तेन्ना तशेंच हेर वेळार तांच्या तोंडांतल्यान होव्येचीं गितां आयकूंक मेळटालीं. आतां फकत लग्नाच्या कार्यातूच होव्यो गायिल्लो दिसतात वा आयकूंक येतात. लग्नाच्या दर एका विधी वेळार खाशेली होवी आयकूंक येता. होव्येच्या गितांत त्या त्या विधीचें वर्णन केल्लें आयकूंक येता. गोंयांतल्या गावडा समाजांत त्यो चड प्रमाणान दिसतात.

लग्नाच्या वेळार गायिल्ल्यो होव्यो

लग्नाच्या होव्यांनी आमकां दोन प्रकार दिसतात ते म्हणल्यार व्हकलेच्या घरा कडेन गायिल्ल्यो आनी न्हवऱ्याच्या घरा कडेन गायिल्ल्यो. दर एखा लग्नाच्या कार्यांत होव्यो गायिल्ल्यो दिसतात. कांय देखी अश्यो:

सांबार भाजतान:

पांच सवायशीण बायलो आनी व्हंकल सांबार काडटना ही होवी म्हणटा.

सोन्यांची कायल गे रुपयांची दवली (२)

सांबार भाजिता गे लक्ष्मी माया (२)

सोन्यांची कायल गे रुपयांची दवली (२)

सांबार भाजिता गे यजमान बाई (२)

सोन्यांची कायल गे रुपयांची दवली (२)

सांबार भाजिता गे मामारी माई (२) (कुळदेविचें नांव)

वयले होव्येंत बायलो सांबार भाजतात. सांबार भाजतना सगळें बरे भशेन जांवचें म्हण सगळ्या देवींक उलो मारतात. ह्या होव्येंत व्हंकलेक लक्ष्मी देवी कडेन तुळा केल्या. एक बायल फुडाकार घेता जाल्यार उरिल्ल्यो बायलो तिका सांगात दितात.

लामण दिवो लायतना:

लग्नाच्या वेळार माटवांत लामण दिवो लावपाचो आसता. हो लामण दिवो लायतना बायलो एकठांय येतात. यजमान लामण दिव्याक गंध, फूल करून तो दिवो मागीर माटवाक हुमकळयतात. लामण दिवो लायतना अशी होवी गायिल्ली दिसता.

पांच वातिचो दिवो गे पेटोवन येयला पारयार (२)

व्हडल्यांच्या थारयार उजवाड घातला (२)

पांच वांतिचो दिवो गे पेटोवन येयला तुळशी पेडयेर (२)

व्हडल्यांच्या थारयार उजवाड घातला (२)

लामण दिवो लायतना व्हडल्यांच्या आनी देवाच्या आशिर्वादांत हें कार्य बरे तरेन जावंचें म्हण मागतात. जो घरच्या व्हडल्यांनी लग्नाचो थाराव घेतला तांचो मान दवरूंक हो लामण दिवो लायतात.

पुण्य वाचना दिसा गायिल्ल्यो होंव्यो

बांयची पुजा करतना:

पांच बायलो आनी यजमान व्हंकलेक घेवन बांय कडेन बांयची पुजा करपाक वरतात. हालिंच्या काळार गांवांत बांयो नाशिल्ल्यान एका पिपांत उदका भरतात आनी थंय पुजा करतात. ही पुजा करपाक वतना ही होंवी गायिल्ली आयकूंक मेळटा.

रेश्माची दोरी गे ताव्याची गे पोकी (२)

उदक काडटा लक्ष्मी नारायणाची जोडी (२)

पांच पांनांचो विडो गे गंधाचो गे तिळो (२)

पयलो भौवमान केलों गेंगो मातेचो (२)
पांच पांनांचो विडो गे गंधाचो गे तिळो (२)
दुसरो भौवमान केलो गे जाग्या देवाचो (२)
पांच पांनांचो विडो गे गंधाचो गे तिळो (२)
तिसरो भौवमान केलो गे रवळनाथ देवाचो (२) (कुळदेवाचें नांव)
पांच पांनांचो विडो गे गंधाचो गे तिळो (२)
चौथो भौमान केलो गे मामारी मायेचो (कुळदेवाचें नांव)
पांच पांनांचो विडो गे गंधाचो गे तिळो (२)
पांचवो भौवमान केलो गें सगळ्या देवांचो (२)

वयले होंव्येंत यजमान दापंत्य बांयचेर उदक काडटात तेन्ना ही होंवी येता. दापत्यांक लक्ष्मी नारायणाची जोडी म्हण हांगा तुळा केल्या. मागीर पांच पान-सुपारेचो विडो काडून देवाक हांगा गंगेचें उदक, हांगा बांयच्या उदकाक गंध फूल करतात.

दांतें मांडटना:

कडुण आता दांत्यार दळपाक काडटात
दांतें मांडून गे दात्याक केल्यांत तिबे
जाग्या देवा आमच्या कार्यालागी
जाग्या देवा तू जाऊ नका पयस,
आसन घेऊन बैस तूं आमच्या कार्या लागी
बुद्ध मुहुर्त मांडिल्लें दातें,
मायन घडयल्या सून चोक बांगराचें.
गंव दळ्या गंवल्याक गे तांदुळ दळ्या शेवयाक
आपक धाडात जावयांक सिमीपारनकारा
सिमीपाळनीच्या घाटीर गे वियेले कोले,
कचाप गेलें सिमीपाळणी कार परतून गेले.

अशें म्हणून दांतें मांडटात आनी दळण दळून काडटात.

हळदः

पाऊस पडला मोतियाचा (२)

काम रुजला हळदीचा (२)

एक पानी हळदूली, दोन पानी पावली

तीन पानी हळदुली, कांय कुटीया गेली (२)

चार पानी हळदूली, पांच पानी पावली

सा पानी हळदूली, कांय पाल्या गेली (२)

सात पानी हळदूली, आठ पानां पावली

नव पानी हळदूली, काय मरया गेली (२)

पांच पानी हळदूली, चडली उजव्या आंगार (२)

येता येजमानी कायती, हळद काडी

येता करोली कायती हळद काडी

येता मामी कायती हळद काडी

येता काकी कायती हळद काडी

येता आत्या कायती हळद काडी...

अशें म्हण दर एकलो घरांतलो हळद काडटात. हळद काडटात तेन्ना पयली पांयांक काडप आनी मागीर ती वयर चडयतात अशी पांच फावटी करतात. सगळ्यांनी हळद काडून जातकच हळद देवोपाची आसता. ती येजमान देवयता. तेन्ना अशें म्हणटात.

पांच पानी हळदूबी देवली डाव्या आंगार (२)

येता येजमानी कायती हळद उतरी (२)

न्हावपाच्या वेळारः

हळदिचें आंग धूवपाचें आसता तेन्ना चार जिन्याच्यो बडयो पुरतात आनी ताका आंब्याचे ताळे लायतात. हें पुरपाचें काम मामा करता. हांगा मामाचो मान आसता. ह्या वेळार मामा व्हांवपाक घालता ताच्या वांगडा भाव आनी करोली बी इल्लें इल्लें उदक घालतात. आयच्या काळार मात सगळीं उदक घालतात.

मळ्यांतलें मळशेणी, पाठांतलें पाठपानी (२)

भावाची व्हयणी न्हावंक घालता पाणी (२)

भहिणीची करवली न्हावंक घालता पाणी (२)

करवंती आजी पंजी न्हावंक घालता पाणी (२)

गंगेचे गे पाणी न्हावंक घालता करवली बाई (२)

आतां न्हावंक घालून जालें.मामा व्हंकलेक त्या चौकोनांतल्यान भायर हात दिवन काडटा आनी कितेंय उपहाव वा भांगराची वस्त दिता.

निशकर्शः

ह्या स्वाध्यायांत होंवी हो कोंकणी लोकगितां विशीं अभ्यास केला. आदल्या काळार होंव्यो गावपाक खेरीत जागो आनी रीत आसताली जाल्यार आयज मनशान आपणाक जाय तशें, आपणाक सोपें जाता तशे तातूंत बदल केल्यात. आदीं होंव्यो, लग्नाक आयिल्ल्यांक मनोरंजन करताल्यो तशेंच लग्नाच्यो विधी मुखार वरपाक आदार करताल्या अशें म्हणल्यार अथिताय जावची ना.

गांवच्यो पांच -सात बायल्यो मेळून लग्नाच्या सगळ्या विधींक होंव्यो गायताल्यो. आयज समाज बदलपाक लागला. लोक सुदारूंक लागल्यात अशें चिंतून आमच्या जाणटेल्यांनी दिल्ली मौखीक गिरेस्तकाय आमी सोडून दिल्ल्या. आयज लग्नाक होंव्यो म्हणपाक आमी दुसऱ्यांक आफयतात. आमी आमचें दायज सांबाळून दवरपाक जाय आनी हाचे खातीर आमी ह्यो होंव्यो जतन करूंक जाय.

